

Ўзнома аз соли
1924 мебарояд

Номҳои пешини Ҷўнома: «Ўзови тоҷики камбағал»
(солҳои 1924), «Ўзови тоҷик» (солҳои 1924-1931),
«Ҳақиқати Ўзбекистон» (солҳои 1931-1940),
«Ўзбекистон сурх» (солҳои 1950-1964),
«Ҳақиқати Ўзбекистон» (солҳои 1964-1991).

ЎЗНОМАИ ОЛИЙ МАҶЛИС ВА ДЕВОНИ ВАЗИРОНИ ҶУМҲУРИЯТИ ЎЗБЕКИСТОН

18 декабри соли 2002. Чоршанбе № 98 (12840)
Дар ғурури нахви ошод. Ўзнома соати 17.30 имзо гардид.

Муборакбодидиҳои самимона

Ба Аълоҳазрат чаноби Исро Каримов, Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон
Аълоҳазрат!
Ассалому алайкум ва раҳматуллоҳи баракатоҳу.
Ба муносибати Иди муқаддаси Рамазон ба Шумо, Аълоҳазрат, аз ирсол қардани муборакбодидиҳои самимона бахтиёр ҳастам.
Амин ҳастам, ки ин иди муқаддаси Рамазон бахтиёр ҳастам, ки ин иди муқаддаси Рамазон бахтиёр ҳастам, ки ин иди муқаддаси Рамазон бахтиёр ҳастам.

Иачуддин Аҳмад, Президенти Ҷумҳурии Мардуми Бангладеш
...
Ба Аълоҳазрат чаноби Исро Каримов, Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон
Аълоҳазрат!
Ба муносибати ба аном расидани моҳи муборак Рамазон, ҳамчунин Ийд ал-Фитр муборак ба Шумо, Аълоҳазрат, аз ирсол қардани муборакбодидиҳои самимона ва дархостҳои бехтаринро ирсол мекунам.

Султон Туонку Саид Сирочиддин Саид Путро Чамалуллайл, Шоҳи Малайзия.
...
Ба Аълоҳазрат чаноби Исро Каримов, Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон
Аълоҳазрат!
Ба муносибати ба аном расидани моҳи муборак Рамазон, ҳамчунин Ийд ал-Фитр муборак ба Шумо, Аълоҳазрат, аз ирсол қардани муборакбодидиҳои самимона ва дархостҳои бехтаринро ирсол мекунам.

Зайн ал-Обидин бин Аля, Президенти Ҷумҳурии Тунис.
...
Ба Аълоҳазрат чаноби Исро Каримов, Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон
Аълоҳазрат!
Ба муносибати Ийд ал-Фитри муборак аз

Ба Аълоҳазрат чаноби Исро Каримов, Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон
Аълоҳазрат!
Ба муносибати Ийд ал-Фитри муборак аз

Ба Аълоҳазрат чаноби Исро Каримов, Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон
Аълоҳазрат!
Ба муносибати Ийд ал-Фитри муборак аз

Ба Аълоҳазрат чаноби Исро Каримов, Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон
Аълоҳазрат!
Ба муносибати Ийд ал-Фитри муборак аз

Ба Аълоҳазрат чаноби Исро Каримов, Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон
Аълоҳазрат!
Ба муносибати Ийд ал-Фитри муборак аз

Ба Аълоҳазрат чаноби Исро Каримов, Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон
Аълоҳазрат!
Ба муносибати Ийд ал-Фитри муборак аз

Ба Аълоҳазрат чаноби Исро Каримов, Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон
Аълоҳазрат!
Ба муносибати Ийд ал-Фитри муборак аз

Ба Аълоҳазрат чаноби Исро Каримов, Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон
Аълоҳазрат!
Ба муносибати Ийд ал-Фитри муборак аз

Ба Аълоҳазрат чаноби Исро Каримов, Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон
Аълоҳазрат!
Ба муносибати Ийд ал-Фитри муборак аз

Ба Аълоҳазрат чаноби Исро Каримов, Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон
Аълоҳазрат!
Ба муносибати Ийд ал-Фитри муборак аз

Ба Аълоҳазрат чаноби Исро Каримов, Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон
Аълоҳазрат!
Ба муносибати Ийд ал-Фитри муборак аз

Ба Аълоҳазрат чаноби Исро Каримов, Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон
Аълоҳазрат!
Ба муносибати Ийд ал-Фитри муборак аз

Ба Аълоҳазрат чаноби Исро Каримов, Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон
Аълоҳазрат!
Ба муносибати Ийд ал-Фитри муборак аз

Ба Аълоҳазрат чаноби Исро Каримов, Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон
Аълоҳазрат!
Ба муносибати Ийд ал-Фитри муборак аз

Бани одам аз он яқингаранд!

Ўзови тоҷик

Пазирой дар қароргоҳи Оксарой

Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон Исро Каримов 13 декабр дар қароргоҳи Оксарой қонишини Котиби давлати ИМА оид ба масъалаҳои иқтисодӣ Алан Ларсонро пазируфт.
Ҳамкорӣ байни Ўзбекистон ва ИМА бо суръати баланд рушд меёбад. Ҳамкорӣ байни ду мамлакат на танҳо соҳаҳои ҷамъиятиву сиёсӣ, иқтисодӣ, балки амалан тамоми соҳаҳои фаро ғурифтааст. Хуҷҷатҳои, ки дар рафти сафари Президенти Ўзбекистон Исро Каримов ба Иёлоти Муттаҳиди Амрико моҳи март соли 1992 ба имзо расиданд, равишҳои дӯчинобаро ба дараҷаи нав баланд бардошт.
Ва он пеш аз ҳама акси худро дар афзоиши суръати физикӣ ҳаҷми муовизаи мол байни ду мамлакат пайдо кардааст. Аз он ҷумла, соли 2001 нишондиҳандаи мазкур ба 200 миллион доллар рост омада буд. Дар бадали моҳи сипарисишудаи соли кунун муовизаи моли байнихамдигарӣ аз 323 миллион доллар зиёд аст.
Ҳангоми вохӯри сарвари давлатамон зикр намуд, ки диққату эътиборро, ки доираҳои сиёсӣ ИМА нисбати рушди ҳамкории байни мамлакатҳои Ҷумҳурии Ўзбекистон ва ИМА ба суръати баланд бардошт.
Ба сарвари давлатамон барои пазирии самимона миннатдорӣ баён намуда, А.Ларсон зикр кард, ки ИМА аз домандор гардидаи амалиёти мутақобила бо Ўзбекистон, ки аз ҷиҳати нуру ва имконияти мақоми муҳимро дар Осиёи Марказӣ ишғол менамояд, манфиатдор аст. ИМА дар мамлақати мо

Аз ҳама рейтинг баланди Президенти Ўзбекистон Исро Каримов дар байни сарони ҷаҳон

Ба қариб Маркази баобури мустақили тадқиқоти Пю Рисер Сентри Амрико, ки дар саросари ҷаҳон ба тадқиқоти иқтисодӣ худ маълуми машҳур аст, натиҷаҳои тадқиқоти худро дар соли 2002 дар бораи ҳамаи раёсатҳои ҷаҳонӣ «Иқтисодӣ» ҷамъияти умумибаъшарӣ» дар байни шаҳрвандони 44 мамлақати аз ҳама номдори ҷаҳон эълон намуд. Аз мамлақатҳои ИДМ он ҳамлуири дар Ўзбекистон, Россия ва Украина гузаронда шуд.
Натиҷаҳои ҳамагунаи нишон медиҳанд, ки дар муносибати сокинони мамлақат нисбати сарвари худ Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон Исро Каримов рейтинг аз ҳама баландро дар байни сарони давлатҳои ҷаҳон дорад. Ҷуғрафияи 95 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо аз ҳама бехтарини доимистанд. Агар қиёс кунем, дар он сурат фаёлияти 8. Путиро 85 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Президенти ИМА Ч. Бушро 62, 71 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Президентҳои Фаронса Жак Ширак 62, 63 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Канелери Федералии Олмон Герхард Шредер 57 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Президентҳои Бритониёи Кабир Тони Блэрро қариб 54 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Президентҳои Л. Кумарро 33 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо — сокинони ин мамлақатҳо қонибдорӣ карданд.
Аз рӯи натиҷаҳои ҳамагунаи 62 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо вази қуниҳои иқтисодии Ўзбекистонро нисбат ба мусоид арзёбӣ карданд, ки натиҷаи ҷорум баъди Чин — 92 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Канада — 70 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Бритониёи Кабир — 65 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Россия ва Украина ин натиҷа мутабиқан 13 ва 10 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо додаст.
Ба мақсади арзёбии муносибати сокинони мамлақатҳо омӯхташавандаи ҷаҳон нисбати роҳи дохилии сиёсӣ мамлақат савол оид ба қаноатмандии шахсӣ нисбати мамлақати истиқоматкардашудаи дода шуд. Аз рӯи натиҷаҳои ҳамагунаи 69 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо аз ҳама бехтарини доимистанд. Агар қиёс кунем, дар он сурат фаёлияти 8. Путиро 85 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Президентҳои ИМА Ч. Бушро 62, 71 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Канелери Федералии Олмон Герхард Шредер 57 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Президентҳои Бритониёи Кабир Тони Блэрро қариб 54 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Президентҳои Л. Кумарро 33 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо — сокинони ин мамлақатҳо қонибдорӣ карданд.
Аз рӯи натиҷаҳои ҳамагунаи 62 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо вази қуниҳои иқтисодии Ўзбекистонро нисбат ба мусоид арзёбӣ карданд, ки натиҷаи ҷорум баъди Чин — 92 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Канада — 70 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Бритониёи Кабир — 65 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Россия ва Украина ин натиҷа мутабиқан 13 ва 10 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо додаст.
Ба мақсади арзёбии муносибати сокинони мамлақатҳо омӯхташавандаи ҷаҳон нисбати роҳи дохилии сиёсӣ мамлақат савол оид ба қаноатмандии шахсӣ нисбати мамлақати истиқоматкардашудаи дода шуд. Аз рӯи натиҷаҳои ҳамагунаи 69 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо аз ҳама бехтарини доимистанд. Агар қиёс кунем, дар он сурат фаёлияти 8. Путиро 85 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Президентҳои ИМА Ч. Бушро 62, 71 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Канелери Федералии Олмон Герхард Шредер 57 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Президентҳои Бритониёи Кабир Тони Блэрро қариб 54 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Президентҳои Л. Кумарро 33 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо — сокинони ин мамлақатҳо қонибдорӣ карданд.
Аз рӯи натиҷаҳои ҳамагунаи 62 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо вази қуниҳои иқтисодии Ўзбекистонро нисбат ба мусоид арзёбӣ карданд, ки натиҷаи ҷорум баъди Чин — 92 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Канада — 70 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Бритониёи Кабир — 65 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо, Россия ва Украина ин натиҷа мутабиқан 13 ва 10 ғурифтаи сарвари мамлақатҳо додаст.

Ворисони Бобури бузург

Дар Хонаи ҷумҳурии Кино Маросими муаррифии филми ҳуҷҷатӣ «Ворисони Бобури бузург» ба амал омад.
Қаҳрамони Ўзбекистон, Шоир мардуми Ўзбекистон Абдулло Орипов, Нависандаи мардуми Ўзбекистон Пиримкул Қодиоров ва дигарон суҳанронӣ намуда, зикр карданд, ки истиқлолият имконияти калонро дар бораи ақиқати омӯхтани ҳаёти мутафаккири бузургро сарзамини фароҳам овард. Натиҷаи он ақиқати амалӣ гардондани тадқиқоти ҳаёти дар байни аҳли ватан тағриб кардани таърихи бою мероси миллимон мебошад. Ва он дар таҳми мустақилияти мамлақат, баланд бардоштани обрӯи эътибори он дар миқёси байналхалқӣ, таҳми маънавият ва фарҳанги халқ нақши калоне мебошад.
Он чиз ҳушнуд мебахшад, ки дар солҳои истиқлолият ба ҳаёти номи «Ворисони Бобури бузург», амикан омӯхтани мероси маънавияи онҳо диққату эътибори махсус дода мешавад. Аз он ҷумла, мисоли равшани он ҳамаи мебошад, ки мувофиқи Фармони сарвари давлатамон соли 1993-ум 510-солагии зод-рӯзи қадди бузургамон Заҳриддин Муҳаммад Бобурро баъс таҷлил гардид. Дар омӯзиши эҷодии шоир бузург экспедицияи байналхалқӣ ва Бунёди байналмиллалӣ ба номи Бобур саҳми калон мегузоранд.
Экспедицияи мазкур сафарҳои илмиро ба даҳо мамлақатҳои ҷаҳон ба рӯи об баровард. Маълумоти наф дар ҳусуси маҳалли маскунӣ Бобур ва ворисони он, мероси илмиаш ҷамъ овардаву омӯхта мешаванд. Дар асоси ин маълумоти бисёр асарҳои илмӣ, бадеӣ, филмҳои ҳуҷҷатӣ ва видеофилмҳои офарида шуданд.
Китобҳои таърихӣ нодир, дастхатҳои асарҳои Бобур, бозёфтҳои таърих

РАҲШИНОСИ ҚАДАМГОҲИ ШЕЪР

Шеърҳои тозаи шоири боистеъдод ва ҷӯнда Паймонро дар китоби нави «Шабовез» ҳонда, бори дигар дарёфтам, ки воқеан ҳам шеър шакли комили ифшои ҳолати ботинии инсон будааст. Беш аз ин шеър рози даруниест, ки инсонро аз муқаррароти ҳаррӯзаи зиндагӣ берун мекашад, онро дар оинаи воқеияти ҳақиқат месозад. Шоир бошад ин ҳадафи олиро амали месозад ва ҳарфи шоиронаи ӯ чун хости чомеа садо медиҳад. Ба ифодаи, дигар, дар ин ғиру дорҳо шахсияти шоир шакл мегирад ва ҳонанда ба ҳарфи шоиронаи ӯ чун паёми ошно ва ҳудудта таваҷҷӯҳ хоҳад кард.

Ҳанӯз маҷмӯаи нахустини Паймон «Санги навишта» шеърҳо дошт, ки аз нафаси тоза ва шоиронаи ӯ гӯяндаш дарак меод. Китоби «Шабовез» мавқияти шоириро ӯро устувор месозад. Дар мисоли ашъори тозаи ин маҷмӯа мебинем ва дармеёбем, ки нигоҳи шоир ба воқеияти амик рафта, ҳарфи ӯ бори амики иҷтимоӣ касб кардааст. Шеърш тадриҷан камол меёбад ва ҳадафҳои шоиронааш амиктар сундмандтар мешавад.

Паймон китоби тозаашро ба панҷ қисмат ҷудо кардааст, ки то андозаи шартист. Чунки моҳиятан ашъори ӯро наметавон аз ҳам ҷудо сохт. Дар қисмати аввал, ки «Сипос» ном дорад, шеърҳои дар мавзӯҳои ва шаклҳои гуногун навиштаи шоир гирд омаданд. Қисмати дувум «Фирор аз беҳудӣ бар худ» ном дошта, силсилаи комили шеърҳост, ки мундариҷа ва банди басти хос доранд. Қисмати сеюм, яъне «Обҷаҳи ғазал», «Мавҷҳо» ва «Ҷаҳордара» аз шаклҳои мушаххаси шеърӣ—ғазалӣ, рубоӣ, дубайтиҳо ба ҳам омада, дар мавзӯҳои мухталиф гуфта шудаанд.

Қисмати аввали маҷмӯа, ки «Сипос» унвон дорад ва то андозаи ифодагари шоиронаи муаллиф аст, бо шеъри хуби «Дуои офтобин» шурӯъ мешавад. Ниҳати шоир дар ин шеър нек аст ва бисёр ҳам меҳодад, ки «ҳар бор дар гуруби меҳри ҳаёти гардун, дуои ҳайри меҳри ҳаёти ёрон» дошта бошад. Шоирона меҳодад, ки «хайр-бодӣ хуршеди хастануре, бошад дуруди меҳри лабрази рушодӣ».

Яъне ки ҳамчу дӯшу имрӯз рӯзгорон, Дорад барои фардо домони босаҳое.

Ин шеър дарёфт ва маънигари шоирона буда, дар маҷмӯаи шеъри қомил ва пурмаънӣ аст. Шеърӣ зикришуда то андозаи таҳмиқбаши ниҳати ахлоқӣ ва армонҳои неки инсонии муаллиф буда, моҳияти аслии консепсияи эҷодии ӯро ифода мекунад.

Мавзӯ ва мундариҷаи шеърҳои ин силсила гуногун аст. Шоир гоҳо фарқи ёдҳо аз гузаштаи армонӣ сухан мегуяд, таърихи пурмоиш ва ифтихоромези ниёгонро меҳодад дар баробари воқеияти имрӯз зинда созад, аз он барои наслиқ сабақ андӯзад. Вай ҳоҳ аз гузашта сухан гӯяду ҳоҳ аз имрӯз чехраи азизе паёмовар ва паёмбарӣ дуруду бад-рудҳои ӯянд. Ин чехраи азиз модарӣ аст. Вале армони «зиндагӣ кун» дар ҳамаи ном шеър танҳо армон ва умеди ӯ нест. Балки мутааллиқ ба ҳамаи мост. Ин шеъри лирикӣ шарҳор аз образҳо ва тасвириҳои шоиронаи ҳаёлангезанд, ки боиси бақои шеър хоҳанд шуд. Китъаи зер, ки шеър бо он шурӯъ мешавад, на фақат барои шоир, балки барои ҳонандаи ҳадафшӯро низ сабақи ифтихори армон аст:

Ҳеч кас ҳамхортар аз ту набошад,
Баҳри ман, ай модари ҳамроҳи ман.
Оқишу бечоратар аз ту набошад,
Пеши ман, ай модари бечораи ман.

Паймон шоири ҳаёлибонд аст. Ин ҳолати рӯҳи хоси қаламқашонест, ки бо гузаштаву имрӯза пайванди қавии маънавию ахлоқӣ доранд. Дар ин замина ӯ аз ҳар он чӣ ки барояш махбӯб аст ёд мекунад. Балки ёди ҳақиқатҳои таърихи гузаштаву имрӯза барояш ҳаёлангез аст. Шеърҳое, ки дар ин замина мегуяд, ҳоҷаи таърихи моро

тахриқ мебахшанд, диққати моро ба дирузу имрӯзу фардои халқ мутамакказ месозад. Шеърҳои «Душанбе», «Чашмаи ҷонбахш», «Ҳайкале бояд ба Рустам», «Пайванд», «Санги навишта», «Дуёи шодбош» ва ғайра бо ёдҳо ва ҳаёлиҳои таърихсоз оғандаанд. Шоир ба воситаи ин шеърҳо дирузу имрӯзро дар ёдҳо зинда месозад. Дар қоби мисраҳои чехраи захмхӯрдаи таърихи ниёгонро зинда месозад. Дар ин равиш шеъри «Санги навишта», ба назари ман, басо шоирона гуфта шудааст. Ин шеър, қабл аз ҳама, бо тасвириҳои пурмаънӣ шоирона диққатангез аст. Шоир аз санги навишта рози сарнавиштиро, ки танҳо мутааллиқ ба фард нест, зинда месозад. Барои берун қашидан ва тафсири розҳои санг дид ва дили шоирона бояд дошт. Вагарна чӣ гуна муассар хоҳад шуд, ки «дар яке шохбайти ишқу оруз» бубинаду дар дигаре «порае аз рӯзгори даргузар». Паймон чунин дид ва дили нарму дардошное дошту дорад. Агар ин фазилати шоирона дар ӯ намебуд, ин байтҳоро дар ҳадди камол ва балоғат гуфта наметавонист:

Бод ҳӯрда хотиротеро агар,
Ёдҳое барфу борон диданд.
Котибонро кас надорад ёд, лек,
Дар китобатҳо ҷавону соддаанд...

Ёд ба инсон имкон медиҳад, эҳсоси ҷисмонӣ, ки гузаштагон санҷидаанд, аз сар гузаронанд. Аҷабо?! Чӣ нируе инсонро ба гузашта боз мегардонад?! Вақте ки силсилаи шеърҳои «Фирор аз беҳудӣ»-ро бо тааҷҷуб меҳонем, ба ин суол ҷавоби мусбат мегирем. Яъне шоирро сарнавишти гузаштагон сари андешаҳои зиндагисоз меоварад. Гузашта ва сарнавишти абармардонӣ он пешорӯи ӯ оинаест сикандарӣ. Моҳияти аслии назари ӯро қитъаи зер аз дебочаи ин силсила ифшо месозад:

Харф аст, ки ҳамрози пасин аст ба шоир,
Шеър аст, ки нӯшиани дарду алами мост.
Мо дар ғами миллат бигузаشتهм зи шодӣ,
Боке на агар як тан аз эшон ба ғами мост...

Маҳз «Ҷами миллат» шоирро сари асноди таърих ба мувоқифа мебарорад. Ҷамии ёдҳои шоирона, аз сарманшаи анғезаҳои шоирона «Одамушшуаро Рӯдакӣ» ёд меоварад. Хасрат нис дуд дорад, дуде, ки нигоҳро ҷониби гузашта равшантар месозад. Хасрати шоиронаи Паймон дар шеъри «Одамушшуаро Рӯдакӣ» созандааст. Ин ҷо овози таърих паси ҳар сатр ҷорист ва ҳонандаро ба худсӯзиву худшиносӣ даъват месозад. Ба ҳонанда сари нуктае меандешад, ки воқеан ҳам, «овозаи сомони бузург аз роҳи торих, бо шеваи Омӯйи Бухоро» то ӯ хоҳад расид.

Ҳамаи шеърҳои ин силсила аз шеъри «Одамушшуаро Рӯдакӣ» сар карда, то «Устод Айни» дар шакли ғазал навишта шудаанд ва мисраи аввали он аз шоири мавсуф иқтибос шудааст. Ба воситаи ин амал низ шоир пайванди маънавишоро бо гузаштагонӣ обрӯмандаш таъкид месозад. Дигар ин ки таъмин барои ӯ озмуни маҳорат ва сабақи шоирӣ аст, ки ақсаран комёб берун меояд. Сарнавишти шоиронаи Фирдавӣ, Низомӣ, Мавлавӣ, Балӣ, Саъдӣ, Ҳофиз, Камол, Чомӣ, Иқбол ва Айни анғезандаи эҳсос ва дардҳои ниёгонҳои шоиронаи ӯянд. Мо аз сари ин ғазалҳои армонӣ бетаваққуф гузашта наметавонем. Мебинем ва дармеёбем, ки миёни мисраи Фирдавӣ «Пай-афқандан аз назм коҳе баланд» ва худаш — «Ма-наш порсиро ситудам ҷу Занд» фазои маънави ва ифтихорие сохтааст. Низомӣ бо суоли «Маро пурсӣ, ки чунӣ, чунам, ай дӯст?» захмкӯеро, ки замон дар рӯҳи дили ӯ гузаштааст, тоза мекунад ва ӯро ба сурӯдани хасратномаи пурдарад воме-дорад. Мисраи Мавлавӣ—«каноре надорад биё-бони мо» нигоҳи ӯро сари тангҳои маънавиёти миллат ба андеша мебарорад ва ин байти дардо-

ганда сари забонаш аст:

Чӣ қавмем? Бар шом хӯкардагон,
Нахоре надорад шабистони мо.

Бубинед, шоири оғоҳ аз панди Саъдӣ - «Ҷами замона ҳўрам ё фироқи ёр кашам?» Чӣ натиҷа мебардорад:

Зи нағми ҳамватанон шармсору ранҷурам,
Маро сазост, ки сарро ба дори ор кашам!

Фазилати шеъри ӯст, ки аз сабақи таърих натиҷа мегирад ва он, бешак, арзиши фаровони ахлоқӣ дорад. Ҳамин гуна натиҷагирӣ судмандро мо дар ғазалҳои таъминии «Ҳоча Ҳофиз», «Шайх Камол», «Мавлоно Чомӣ», «Аллома Иқбол» ва «Устод Айни» ба ҳубӣ мушоҳида мекунем. Ҳадафи дигари шоир таъкиди пайванди маънави миёни имрӯзу дируз аст, ки ба василаи образҳои шеърӣ ва тасвириҳои қолиб ба ҳам омадааст.

Зимнан бояд гуфт, ки Паймон дар сурӯдани шеъри суннатӣ савку саликаи хос дорад. Ошноӣ бо қисмати дигари китоби ашъори ӯ «Обҷаҳи ғазал» ин фикри моро таъкид мебахшад. Мебинем, ки ғазалҳои тозаи ӯ аз ҷиҳати шакл ва мазмун тадриҷан пухта мешавад. Ҳарчанд бештарини ғазалҳо дар мавзӯи ишқ гуфта шудаанд, гоҳо чашмандозии тозаи шоирона онҳоро дилкаш ҷилава медиҳад. Масалан, мушоҳидаи шоир дар байти зер, ки иқтибос аз як ғазали ӯст, тозава ҳаёлангез аст:

Аз ҳама сўй пазирем раҳи сўйи туро,
Аз ҳама кўй писандем сари кўйи туро.

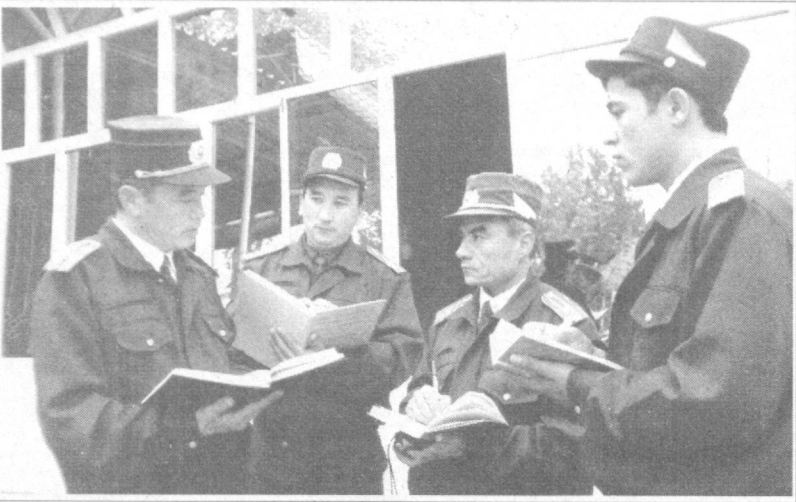
Дар қисмати «Мавҷҳо» ва «Ҷаҳордара» рубоӣ ва дубайтиҳои шоир фароҳам омаданд. Ашъори ин қ

Намунаи ибратанг

Посбониини зиндагии осоиши мардум вазифаи умда аст. Инро коркунони ситоди таъягоҳи рақами 126-уми ноҳияи Тошлоқ хуб дарк карда, аз паи ба рӯи об баровардани тадбирҳои домандоранд. Қомеъҳои онҳо дар бобати таъмин кардани сулҳу осоиш, муътадилли чамъият, пешгирии кардани ҳар гуна ҳодисаҳои ноғувор калон аст ва ба таъриф месазад. Алалхусус, Ҷаълоияти қормандони ситоди таъягоҳи дар бобати қор пеш бурдан дар байни аҳолии, пурзӯр кардани Ҷаълоияти аз болои назорати посбониини маҳалла боиси диққату эътибор аст. Аз ҳамин сабаб дар Ҷаълоияти 28 ҷиноят бо қўмаки бевоситаи посбониини маҳалла ошқор карда шуда, айбдорон ба маҳкамаи суд кашаида шуданд. Дар ин бобат саҳми инспектор, лейтенанти милиса Аҳрор Ҷабборов, майори милиса Бахтиёр Содиков, лейтенанти калон Қўбил Рўстамов, майори милиса Ихтиёр Мўминов махсусан калон аст.

Дар сурат: (аз чап ба рост) майори милиса Ихтиёр Мўминов, лейтенанти калони милиса Қўбил Рўстамов, майор Бахтиёр Содиков ва лейтенант Аҳрор Ҷабборов.

Матн ва сурати Мўқимчон ҚОДИРОВ (Ўза).

Пажӯҳиш

Физика дар лирикаи Ҷофиз

Модаркалонам аз Девони Ҷофиз фол меиданд. Аз як байташ як дoston мебаровардан. Солҳои домонишҷӯ «дида-ни фол» аз Ҷофиз ба мо низ мўяссар мегашт. Аммо, шикфоти-тани маъзи абёт, ифодаи ибораҳои ин шиири лисонунгайб имрўз, баъди чанд дахсолаҳо ҳам ба мо имконпазир нест. Сабаб ин аст, ки мо (хатто олимоне, дар риштаи илми су-ханшиносии ўнвонҳои илмӣ гирифтаанд), аз таърихи ислом, аз Каломи Шариф бебаҳраем. Ба айби замондорони вақт мо чунин ба камол расидаем...

Борҳо шудааст, ки барои гирифтани китобе ба назди рафи китобҳо мееравам беихтиёр дастам ба Девони Ҷофиз мееравам ва аввал онро мегирам. Мақсад аз ёд мебарояду хофизҳои мекунам. Ашъори Ҷофиз чун оҳанрабо касро ба худ кашиданах аз турмагии маъниҳо, ҷукурии фалсафайи он аст, албатта. Аз ин боис ҳар қадар бештар Ҷофиз ҳонед, ҳамоно қадар бештар маъни аз он дармеёбед. Анису мўнис будани ашъори рангини Ҷофиз, дар ҳама боб қўлқўшо будани он, низ дар ҳамин менамояд.

Сурӯдҳои Ҷофиз аз Ҳадисҳои Шариф, ки он ҳам таъба ба илм дорад, шодоб. Аз ашъори ӯ дар боби одоб, ахлоқи ҳамаи, идораи ҳама ирфон, ишқи Ҳақ... таълиму ҳикмат метавон гирифт.

Ашъори Ҷофиз дарёи фўсунқореро менамояд, ки зери он пур аз марворид, дурро ҷавоҳир аст. Барои дарёфти маъни, барои ба қад овардани доноҳои марворид аз ўмки ин «дарё» ғаввосо мебард буд, ки соҳиби таърибаи калон ва дониши қомил бошад. Баида агарчи аз ҷўмлаи чунин «ғаввосони олами маъни, билхосса, ашъори Ҷофиз наям», таъба ба рўҳи ин Бўзургвор намунам ва ҷўрғат маро пеш омад, то дар атрофи ғаввоти Ҷофиз суҳан биронам, дар мавзўи истемоили илми физика дар лирикаи Ҷофиз чанд ҳарф биғўям. Агарчи ин ҳам фикри бикр нест, он ҳама кайҳост, пешаи ахбоби ўлум маълум, барои иддае аз ҳонандгони ҳолӣ аз фоида нахоҳад буд.

Он Мунтахаб девони Ҷофиз, ки соли 1957 дар Душанба ба таъб расидааст, чун адади нашрав шуда, дар дасти одамон ҳанўз кам нест. Мо низ аз ҳамин нўсха истифода ба амал овардем.

Номи сайёраҳои Зўҳал, Зўҳра, Сурайё, Нохид, Парвин, Офтобу Моҳ, Замина ва вожаҳои паргор (тоиркул), мўҳандис мунаҷҷим барин истилоҳоти махсуси илми дақиқ, дар ашъори Ҷофиз Ҷофиз бисёр дўҷор мешавад. Баъзе ки абётҳои истилоҳоти мазкур истифодашударо таҳлил карда аз он маъни бар меорем, маълум мешавад, ки Ҷофиз аз илми нўҷум (астрономия, астрология ва физика) ба хўби бархўрдор будааст. Дар гайри ҳол соҳтани истифода намудани ин гуна ибора ва ифодаҳо гайри имкон менамояд. Ҷиҳати тасдиқи ин фикр чанд байт аз «Мунтахаб» намуна хоҳем овард.

Байт:

Басе гардиш кўнад гардун, басе лайлу наҳор орад. Имориридри Лайлиро, ки меҳру моҳ дар ҳукм аст. Дар ин китоб Лайли бо ҳарфи калон, меҳр ва моҳ ба ҳарфи хурд сабт аст. Ба назари банда Меҳр ва Моҳ низ мебоист бо ҳарфҳои калон оварда мешуданд. Чўнки: шoir дар сатри аввал: «басе гардиш кўнад, гардун» (яъне ба қадри давр хўрдани Замина (гардун), басе (бисёр) лайлу (шабу) наҳор (рўз) табиал мешавад,— гўфтааст ва дар сатри сонӣ, ки дар он «меҳру моҳ» агарчи бо ҳарфҳои хурд ифода ёфтаанд, бешак, ба маъни Офтоб ва Моҳто омадаанд. Аз лўғат маъ-лум, ки «Меҳр» Офтобро низ гўянд.

Дар ин байт Ҷофиз идора намудани чўнин сайёраҳои азияро ба дасти «Имориридри лайл» додааст. Ҷофиз Куръон, Ҷофиз лисонунгайб назз медонист, ки танҳо Парвардигор, Худованди Карим қодир ва соҳиб ба ин гуна қудрат аст.

Дар повараки «Мунтахаб» (сах. 192) аз ифодаи «Имориридри лайл» «имориридор»-ро гирифта тақсими намунадаш ва навиштаанд: «имори-қаҷови сафарии шўтур, ки занон са-вор мешуданд». Ба ин тафсири «имори» шаке надорем. Шақ дар ин аст, ки «имориридор» хоҷате ба қисмат надорад, агар он яқҳо ба «лайли» тафсир ёбад, маъни дилхоҳ бар мео-мад. Дар он сурат, муроди Ҷофиз ва «Имориридри Лайли»-Худованди Карим ва Қодир паид меомад, ки маъз Уро, та-ноҳ Уро, яъне—Худоро: «Меҳру Моҳ дар ҳукм аст».

Ҳаминро низ мебард гўфт, ки маънии бо ҳарфҳои хурд навиштани Лайлию Меҳру Моҳ, ки мураббӣ (устод Холиқ Мирзозода) дар назар дорад, ҳонанда низ аз мебарова-рад, ҳамчўнин ҳаққи вўҷуд дорад.

Ба ҳар сурат, аз ин байт метавон хўлоса кард, ки Ҷофиз на фақат аз ҳолати физикии гардиши Замина боха-бар, ҳатто онро тавонист худ тасвир наояд. «Гардиши гар-дун» басе омадани (иваз шудани) лайлу наҳор (шабу рўз) далал бар ин аст.

Байт:

З-ин кисса ҳафтгўнбади афлок пурсадост, Кўтаҳназар бўбин, ки суҳан мўхтасар гирифт. Дар ин байт истилоҳи «ҳафтгўнбад» қабули эътибор, зеро он ифодагари вожаи «Ҳафтидодарон» (ҳафт сайёраи осмон) мебошад.

Байт:

Дар осмон чи аҷаб гар зи гўфтаи Ҷофиз, Самои Зўҳра ба рақс оварад Масеҳоро. Дар ин байт шoir меғўяд, ки: агар ба ашъори Ҷофиз ҳатто дар осмон ҳам «самои Зўҳра» аз он ба амал ояд ва аз вай Исо пайгамбар ба ваҷд омада, ба рақс дарояд, ҳеч ҷои та-

аҷўб нахоҳад буд.

Ин ҷо ду нукта қабили таваҷҷўх: Яке—ибораи «Самои Зўҳра», ки ба маъни: «суруди Зўҳра»,—гўфтан будааст. Ди-гар—номи ситораи Зўҳра мебошад, ки онро «мусиканаво-зи осмон» ном додаанд ва дар шакл ба сурати зан монанд будааст. Гарчанд «само» бештар (дар ин ҷо низ) ба ҳаҷру самои сўфиёни мўтасаввўф омада, марбут ба илми лаўни-ст ва самоъ ба қўмаки мусиқӣ зикри Худо кардан аст. Ба ҳар сурат, дар байти мўтазаққира истилоҳи физикаи мав-риди истифодаи Ҷофиз қарор гирифтааст.

Байт:

Ҷазал гўфтию дар сўфти, биёву хўш бихон Ҷофиз, Ки бар назми ту афсонад фалак Икди Сурайёро. Ин байт низ монанди байте, ки аз ин пеш намуна овар-дем, мазмун дорад. Ибораи «Икди Сурайё» аз чанд ҷиҳат қабили таваҷҷўх менамояд. Аз ин ки Сурайё номи ситора аст, медонем. Ҳамчўнин Зўҳра, Нохид низ номиҳои Парвин мебошад. «Икд» ба маъни: «шаддаи марворид» будааст. Ҳаминро низ дар ин маврид гўфтан ҷоиқ, ки Парвин ва ё «Хулқар» аз як шадда—шаш ситораи ба ҳам наздик иборат аст.

Дар ин байт Ҷофиз мефармояд, ки: аз сўфтани дурри маъни, зам-замаи хўш ӯ дар осмон ситораҳо ба ваҷд ома-да ба сурӯдҳои мебароянд.

Ҳамчўнин:

Ҷазалсарони Нохид сарфае набарад, Дар он маком, ки Ҷофиз бароварад овоз. (сах.294) Ба нис: То шуд он Маҳ Мўштарӣ дурҳои Ҷофизро ба гўш, Мерасад ҳар дам ба гўши Зўҳра гўлбонги рўбоб. (сах.50)

Ифодаи «ба гўши Зўҳра гўлбонги рўбоб», «Ҷазалсарони Нохид»—киноя аз «ситораи мусиканавози»-и осмон мебо-шад, ки ин истилоҳот марбути илми ситорашиносист.

Байт:

Гўфтам, ки ибтидо кўнам аз бўса, гўфт: не, Бизгир то ки маҳо зи ақраб бадар шавад.

Дар ин байт ду истилоҳ: Моҳ ва Ақраб ҳаст, ки аввали: номи сайёра ва сонӣ: номи бурҷи астрономӣ (қаждум) буда, дар ин байт маънии нозуке мафҳўз аст. Аз рўи ин илм—охири бурҷи ақраб мўҳост, ки дар ин ҳангом иҷ